

מכתב גלוי למבקריי, בשם התורה :

זיכני הקב"ה בחסדו, ללמוד וללמד תלמוד והלכה במשך שנים. במסגרת עיסוקי בהלכה, פונים אליי מזה שנים ארוכות, אנשים ונשים בשאלות הלכתיות, המעסיקות אותם. לפני כשנה וחצי הוענקה לי ההזדמנות, לקבץ חלק מהשאלות שהופנו אליי, לתארן ולפרוס בפני הציבור את המהלך ההלכתי שהוביל, למענה שנתתי להן. כך התהווה ספר ההלכה שכתבתי : 'מהלכת בדרכה', שהמילים דלות מלהכיל את תחושת התודה העמוקה שאני חשה לבורא עולם, על שהעניק לי את הזכות והאתגר לכותבו, והעונג להוציאו בהוצאת 'ידיעות ספרים'.
אולם, נראה שדווקא מי שהיה אמור להעריך את הניסיון שלי, ליצור זיכה עמוקה ורחבה לשפת ההלכה - עינו צרה, ושפתו משולחת, במטרה להכחיד כל אפשרות לעשות זאת.

שלושה ימים לאחר שעמדנו בבית הכנסת ואמרנו את מילות הוידוי :
"וְעַל חַטָּא שְׁחַטְּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׁפָתַיִם ... בְּדַבּוּר פֶּה ... בְּדוּוּי פֶּה ... בְּנְדוּן וּבְשִׁגְגָה ... בְּלִשׁוֹן הָרַע ... בְּשִׁנְאָת חֲנָם".
שלושה ימים בלבד, לאחר שהתחננו לקב"ה : "סְלַח לָנוּ. מְחַל לָנוּ. כְּפָר לָנוּ", בחר עורך העיתון 'בשבע', לפרסם מאמר (של כאילו) ביקורת, פרי עטו של הרב יואל קטן, על ספרי ההלכתי.

מיותר לציין שאף לא אחד מחבורת מקבלי ההחלטות ביחס למתפרסם בעיתון, לא ראה כל צורך, להעביר אליי את המאמר בטרם פרסומו, כדי שאוכל להגיב לדברי הבלע שנכתבו בו, כך שקוראי העיתון, הרוצים לבחון את דברי הרב קטן, ולדעת את האמת המדויקת העומדת בבסיס מה שכתבתי בספרי, יוכלו לעשות זאת.

אנשי מערכת עיתון 'בשבע', השתמשו ב'שופר' העומד לרשותם, ולא ראו כל פסול, בהוצאת דיבתי רעה, באופן שלא תינתן לקורא ההזדמנות לבחון ולהחליט, האמנם מדובר באישה שהיא "כאילו מחויבת להלכה, כאילו אורתודוקסית למשעי", ובהתאם לכך ברור שהספר שכתבה, הוא "אנטי הלכתי". אם מדובר במתחזה מסוכנת, העושה את התורה פלסטר, ולמעשה מכוונת בספרה, לעקור את קיום ההלכה כדבעי, הרי שכל האמצעים כשרים, כדי לפוסלה ולהכחיד את הגישה ההלכתית שהיא מציגה בספרה.

אני מטריחה את ציבור הקוראים הכללי, (מעבר לקוראי העיתון התורני 'בשבע'), לקרוא את תגובתי לדברי הרב קטן, משום שלעניות דעתי, יש בדרך כתיבתו, ובבמה שהוא קיבל, כדי להדגים את אופן הפעולה של המתנגדים לכל דרך חשיבה אחרת מדרכם שלהם.

אשר על כן ישנה בעיניי חשיבות עליונה, לחשוף את הקורא לאופן כתיבתו המגמתית, של הרב קטן, אשר כמעט כל אמצעי כשר בעיניו (כולל אי דיוקים, ציטוטים מגמתיים, והעלמת חלק מהמקורות ההלכתיים, כפי שאוכיח בהמשך), כדי לבטל מכל וכל, את שכתבתי.

בנוסף, לוקח כותב המאמר זכות לעצמו, לקבוע את 'דרגת דתיות' : נמוכה כמובן, הנטועה בחזות שקרית ומוליכה שולל, של "כאילו מחויבת להלכה", ובהתאם לקביעתו זו, הוא מגיע למסקנה הברורה מאליה : "למרות השפה ההלכתית שבו, (האמנם !? שפה הלכתית !?) ספרה החדש של מלכה פיוטרקובסקי הוא למעשה, ספר אנטי הלכתי".

במאמר מתמקד הכותב בביקורת על שלושה מפרקי הספר : הנחת תפילין ע"י אישה, אמירת קדיש יתומה ו-תכנון ילודה (בניגוד לאשת הכותב המכנה זאת 'תכנון משפחה יהודי', אינני מתיימרת לחשוב שאדם יכול לתכנן את משפחתו, לשם כך יש ריבון לעולם,

שבידיו המפתח לקביעת עתידה של המשפחה, אני מכנה זאת 'תכנון ילודה', במובן של תכנון עיתוי הילודה, שגם הוא איננו לגמרי בשליטתנו, אך חובתינו לתת עליו דעתנו בכפוף לעקרונות ההלכתיים).

על מנת להמחיש את דרכו של כותב המאמר, וכדי לא להלאות את הקורא, לא אניב על כל אחת ואחת מהטענות שהוא מעלה כלפי (אף שכמובן יש לי תגובה הולמת לכל אחת מהן), אלא, בחרתי להעמיד לשירות הקורא את האמת ההלכתית, כפי שאני מבינה אותה, על בסיס המקורות המחייבים אותי (כן, כן, קשה להאמין, אך אני רואה עצמי כפופה לחלוטין לכללי פסיקת ההלכה), ביחס לדבריו, על שכתבתי בנושא תכנון הילודה. בחרתי בהדגמת דרכו המגמתית של כותב המאמר, דווקא בנושא זה, משום שלעניות דעתי, הנושא גובל בדיני נפשות של ממש. וכך - לטובת הזוגות הרוצים לאמץ את הדרך ההלכתית, אותה אני מתארת בספר, אינני רשאית להשאיר את השתלחות הכותב בי, ללא מענה.

לשם כך, אצטט את דברי הרב קטן, ביחס לנכתב בפרק זה, ולאחריהם - תגובתי לדבריו :

הרב קטן : "היות שהאישה פטורה ממצוות פרייה ורבייה, היא מוגדרת על ידי המחברת, ככזו שרק חייבת לעזור לבן זוגה, לקיים את המצווה שלו "ולא יותר מזה" ... אולם כאן מדובר על טעות בסיסית, שהרי כאמור לא מדובר על סיוע בעלמא, אלא על התחייבות הדדית ... **חובת האישה לסייע לו אינה לפנים משורת הדין - אלא היא, היא שורת הדין**".

תגובתי : ראש לכל אצטט את שנכתב באנציקלופדיה הלכתית רפואית, בעריכת הרב פרופ' אברהם שטיינברג (כרך ו', י-ם תשנ"ו, מצוות פרייה ורבייה), אליה ממליץ הרב קטן לפנות, כדי לדעת את ההלכה האמיתית, ולא זו ה'מסולפת' אותה אני מציגה בספרי) :

"מעיקר הדין אין האשה מחוייבת במצוות פרייה ורבייה, וטעמים אחדים ניתנו לכך על ידי חז"ל והפוסקים. יש אומרים, שאשה מצווה על פרייה ורבייה כמצוות רשות, אבל אין עליה חיוב, ויש אומרים שאשה יש לה מצווה שמסייעת לבעלה, בקיום חובו בפרייה ורבייה. יש אומרים, שאשה פטורה ממצוות פרו ורבו מן התורה, אבל מכל מקום חייבת היא לקיים מצות 'לשבת יצרה', או מצות 'לערב אל תנח ירך'. ויש אומרים, שאשה אינה מצווה כלל על פרייה ורבייה, ואפילו מדרבנן, וכן אינה מצווה על מצוות לשבת יצרה, ועל מצות לערב אל תנח ירך".

האמנם 'חובת האישה לסייע לו - היא, היא שורת הדין', כבוד הרב קטן?! האם אין מחלוקת הלכתית באשר לגדר חיוב האישה?! האם אין גדולי תורה שפסקו, שאין האישה מחוייבת אפילו במצוות דרבנן של 'לשבת'!?

בספרי מצוטטות דעות הפוסקים המחייבות את האישה במצוות 'לשבת', משמע לעסוק יחד עם בעלה ביישובו של עולם - לידת ילדים, אך, בהמשך לציטוט דברי פוסקים אלה, אני מוסיפה (עמ' 309) :

"אולם 'ראשונים' ופוסקים אחרים, התנגדו לכך וסברו שהנשים פטורות גם ממצוות 'לְשַׁבֵּת'. הראשון שניתן להסיק מדבריו שכך סבר, הוא הרמב"ם (הלכות איסורי ביאה כא, כה / כו) :

מצות חכמים שישא אדם בנו ובנותיו סמוך לפרקו, שאם יניחו יבואו לידי זנות, או לידי הרהור ... ואין האיש רשאי לישב בלא אשה, ולא ישא עקרה וזקנה שאינה ראויה לילד, ורשות לאשה שלא תנשא לעולם, או תנשא לסריס ... בשל חובת הגבר במצוות פרייה ורבייה, אסור לו לשאת אישה שאינה יכולה ללדת. אולם, כנראה בשל גישתו שאישה פטורה ממצוות 'לְשַׁבֵּת', הוא פוסק שמותר לה לא להינשא עד סוף ימיה, או להתחתן עם מי שאין בכוחו להביא ילד לעולם. כך הבין ר' אברהם משכיל לאיתן, בעל החיבור : נחל איתן על הלכות הרמב"ם, את ההלכה הפוטרת נשים מלהינשא (נחל איתן, אישות, טו טז ד"ה ולא תשב) :

יש להוכיח דרבינו [הרמב"ם] לית ליה [אין לו] (איננו מחייב נשים ב) [לְשַׁבֵּת] כלל, ממה שכתב ... דרשות לאשה שלא תנשא לעולם ... ומזה ודאי מוכח דאינה מצויה [על] 'לְשַׁבֵּת'. וכן משמע דעת הרשב"א והר"ן, בתשובה שהובא בבית יוסף (יו"ד רכ"ח). וכן בתשובת הרשב"א ס' תר"ב.

מדוע העלים, כבוד הרב קטן, במאמרו, את הדעות ההלכתיות הללו? אולי משום שהן אינן מתאימות לגישה ההלכתית שלו, ולכן אסור לקורא התמים לדעת, שאכן קיימת גישה הלכתית כזו, של גדולי פוסקי הלכה, אותה תיארתי בספרי?

הרב קטן : "דרך אגב, בעמוד 311 כותבת המחברת **חידוש הלכתי גדול :** לדעתה, התוספת מדרבנן למצוות פריה ורביה מדאורייתא כוללת חובה ללדת בן ובת נוספים ותו לא... **אולם הדברים עומדים בניגוד מפורש להלכה ... אין שום דעה הלכתית למיטב הידוע לי, שסוברת שמצוות 'לערב' דורשת הולדת בן ובת נוספים בלבד.** (עיינו בספר החדש והנפלא של הרב אליעזר מלמד שליט"א : 'שמחת הבית וברכתו')

תגובתי : הרב אליעזר מלמד - אותו משבח הרב קטן, ואל ספרו החדש הוא מפנה, כותב את שכתבתי אני בספרי (מתוך : אתר האינטרנט 'ישיבה', סיון תשס"ח, מצוות פרו ורבו הרב אליעזר מלמד. נערך על ידי הרב) :

"אמנם יש אומרים שגם **למצווה מדברי חכמים יש הגדרה מחייבת, והיא להוליד עוד בן ובת, שכן מצוות חכמים מקבילה למצווה מהתורה. כלומר, כוונת חכמים היתה להורות שאין להסתפק בחובה מהתורה, אלא צריך כל אדם שיהיו לו שני בנים ושתי בנות.** ומעבר לכך יש מצווה גדולה, אבל אינה חובה (ט"ז אה"ע א, ז; פרי יצחק מ"א)".

מסתבר שאין זה 'חידוש הלכתי גדול' שלי, כלל וכלל ! בכתבתי סיכמתי מקורות הלכתיים על פיהם מצוות לערב מחייבת, עוד לידה של בן ובת נוספים. זאת ועוד, כבוד הרב מלמד, מוסיף וכותב (שם) :

"כמה ילדים ראוי שיהיו לאדם ? הדעה הסוברת שעל פי חכמים צריך אדם להוליד שני בנים ושתי בנות, יכולה לסייע למשפחה שאינה מעוניינת להדר במצווה - להחליט עד כמה עליה להתאמץ בהרחבת המשפחה. אפשר אולי לומר, שהורים ממוצעים ... צריכים תחילה לקיים את מצוות חכמים ... אחרי שיהיו להם שני בנים ושתי בנות, שייך שיתלבטו האם ברצונם להדר במצווה ולהוליד עוד ילדים, או שברצונם להשקיע את כוחותיהם ומרצם לאפיקים חשוכים אחרים. ואף שיש ערך עצום להמשיך ולהוליד עוד ילדים. מכל מקום המצוות הקשורות בהוספת חיים לעולם הן כלליות, ואין מהן חיוב אישי להוליד עוד ילדים. אלא יכול אדם להחליט לקדש את השם בדרכים נוספות, וכן יכול לבחור להוסיף חיים וחסד וצדקה על ידי עזרה לאנשים נזקקים".

לא רק שהרב מלמד מתאר את הגישה ההלכתית שתוארה בספרי, אודותיה קבע הרב קטן (בטעות - במקרה הטוב, או בהטעיה מכוונת - במקרה הפחות טוב) ש"הדברים עומדים בניגוד מפורש להלכה ... אין שום דעה הלכתית ... שסוברת שמצוות 'לערב' דורשת הולדת בן ובת נוספים בלבד",

אולם יש לשים לב שבנוסף לכך, הרב מלמד נותן מקום לבני זוג להחליט שדי להם בהבאת שני בנים ושתי בנות לעולם, בדיוק כפי שכתבתי בספר, ורואה חשיבות בדרכים אחרות שבהן הם יבחרו לקדש את שם ה' בעולם.

הייתכן שהרב קטן, מפנה את הקורא לקרוא, אך ורק את הדברים המתאימים לגישתו, מתוך דברי הרב מלמד !?

הייתכן שהרב קטן, בכוונה תחילה, לא מעוניין שהקורא את מאמרו המגמתי ביחס לספרי, לא יידע שהדברים שכתבתי מבוססים על דברי גדולי הלכה ? האמנם הרב קטן "אין שום דעה הלכתית ... שסוברת שמצוות 'לערב' דורשת הולדת בן ובת נוספים בלבד", כפי שכתבת !?

הרב קטן : "וכך בעמוד 329 נוזפת המחברת, בחכם התלמודי רבי חייא... **ראוי לציין שבבית מדרש תורני באמת, לא מקובל לנזוף בתנאים ואמוראים ושאר גדולי ישראל, אבל כנראה שבבית המדרש הנשי החדש, זהו מעשה לגיטימי.**"

תגובתי : אינני נוזפת באיש, בוודאי לא בגדולי ישראל ! זוהי השמצה חסרת שחר ! הסיפור אודות ר' חייא ואשתו יהודית נכתב, על מנת שילמדוהו לאורך הדורות ויסיקו ממנו את שחשוב להסיק. בנוסף לכך, פרשן התורה - ר' שמשון רפאל הירש, מפנה את המעיין בפירושו על הפסוק (בראשית, כה' כז') : **וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֶה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יָשֵׁב אֲהָלִים.** לתיאור החינוך הלקוי, אותו העניקו יצחק ורבקה ליעקב ועשיו. על כך מעיר רש"ר הירש הערה עקרונית ומעוררת מחשבה.

(רש"ר הירש, בראשית, שם) :

"ויגדלו וגו' - בשום מקום לא נמנעו חכמינו מלגלות חולשות ושגיאות, קטנות כגדולות, במעשי אבותינו הגדולים; ודוקא על - ידי כך הגדילו תורה, והאדירו את לקחה לדורות (עי' לעיל יב, י). אף כאן, הערה אחת שלהם מרמזת לנו,

כי הניגוד העמוק שבין נכדי אברהם מקורו העיקרי היה - לא רק בתכונותיהם - אלא גם בחינוכם הלקוי (בראשית רבה סג, יד).

זו דוגמא אחת מני רבות מאוד, של גדולי תלמידי חכמים, שביקרו לא רק את גדולי התנאים והאמוראים, אלא אף את אבות האומה, מתוך תפיסה שהדברים נכתבו משום ש: "דוקא על - ידי כך הגדילו תורה, והאדירו את לקחה לדורות" כפי שמסביר הרש"ר הירש. הנני עפר לרגליו של פרשן חשוב זה, ואינני משווה עצמי אליו חלילה, אך מסתבר שדווקא בבית מדרש "תורני באמת", יש חובה לראות נכוחה את מעשי הגדולים, לעמוד על חולשותיהם, ולבקרם. ב"ה, לא רק "בבית המדרש הנשי החדש זהו מעשה לגיטימי"! זו אחת המתנות הגדולות שהעניק לנו הקב"ה בתורתו - ראשי האומה ומנהיגיה היו והנם בשר ודם, חשיפת חולשותיהם, כשלונותיהם וכד', לא נועדה חלילה להוריד מערכם, אלא להיפך הגמור - דווקא בהיותם מודל נשגב, יודע כל יהודי, שאם להם היו חולשות ואתגרים אישיים שהיה עליהם להתמודד עמם, גם הוא יכול להתמודד עם חולשותיו ולהגיע להישגים אישיים ורוחניים גבוהים ביותר. אם מנהיגינו היו כליל השלימות, כפי שהרב קטן מתאר בצורה לא אמיתית, את היחס אליהם, ב"בית המדרש התורני באמת", איככה יוכל היהודי הפשוט לשאת אליהם עיניים, וללמוד מדרכי התמודדותם עם אתגרי החיים, הרי הם היו מושלמים!? אשרינו שלא כך היתה דרכם של חכמים, ביחס לגדולי האומה המתוארים בתורה ובנ"ך, וב"ה, שלא כך היתה דרכם של תנאים ואמוראים, ביחס לגדוליהם. ההיפך הוא הנכון: הם דרשו מעצמם לבקר באופן אמיתי, ישר וכן את עצמם, את חבריהם ואת גדוליהם, במטרה ללמוד, כיצד ראוי ורצוי להתנהג.

הרב קטן: בהמשך קובעת המחברת שרק האישה יכולה לקבוע את רמת הצער שלה (בהיריון), ושום פוסק לא יכול להורות לה "מה הגוף יכול לקבל ומה איננו יכול ... אלו נתונים אישיים הניתנים לאומדן אך ורק ע"י האדם עצמו", היא מדמה זאת לסוגיית 'עוברת שהריחה' ביום כיפור, שבה משתמשים בכלל ההלכתי: 'לב יודע מרת נפשו' (ונותנים לה לאכול ביום הקדוש, חרף איסור כרת. מ.פ.). כאשר האישה מרגישה שהיא במצב סכנה. ואם כן, קל וחומר שכאשר מדובר במצב הרגיש והמורכב של היריון, לידה וגידול ילדים, אי אפשר לדעת המחברת, להתעלם מהנחת היסוד שרק לב האישה יודע מרת נפשה, ולכן רק היא אמורה להחליט מתי להירתם לעזרת בעלה בקיום המצווה, בה הוא חייב ולקיומה היא התחייבה, הכל תלוי בהרגשתה ובשיקול דעתה. שכחה המחברת שב'עוברת שהריחה', מדובר על הרגשה לגמרי סובייקטיבית. שמעצם טבעה אינה נתונה להסבר ולהמחשה מה שאין כן בהיריון, לידה וגידול ילדים, שעם כל ההבדלים בין אישה לאישה ובין זוג לזוג, פוסק ההלכה יכול וצריך להבין על מה מדובר ועם איזה קושי האישה מתמודדת".

תגובתי: אכן, היסק לוגי בנוי לתלפיות: את ההרגשה הקשה המסויימת של אישה בהיריון, המתאוה למאכל ביום הכיפורים, פוסק לא יכול להבין, משום הסובייקטיביות המאפיינת אותה, אך את תחושתם המורכבת של האישה ובן זוגה, במהלך כל התהליך הארוך והמורכב של: היריון, לידה, גידול וחינוך הילדים, את זה יכול הפוסק להבין, שהרי מדובר במדדים אובייקטיביים לחלוטין, שאינם תלויים במבנה אישיות, חינוך, דרך חיים ועוד, המאפיינים כל זוג וזוג ... נו, באמת!?

האם קרא הרב קטן את ההיסק התמוה שכתב!?

חז"ל הורו לנו להאכיל אישה בהיריון הדורשת לאכול ביום כיפור, אף שמדובר באיסור כרת, משום שהם סברו, שיש לתת בה אמן, שבקשתה לאכול לא נובעת מזלזול בהלכה, אלא שמדובר בצורך אמיתי שלה, שאין לאף אדם זולתה את היכולת להעריך אותו ולכן עלינו למלא את רצונה זה.

כך שאם עבירה על איסור שעונשו כרת, מותרת ביום הכיפורים משום שרק ה"לב יודע מרת נפשו", הרי שבוודאי ובוודאי, שמותר לאישה לקבוע, כמי שהיא היחידה שיודעת את מרת נפשה, מתי היא תקיים את התחייבותה ההדדית לבעלה, להביא עמו יחד ילדים לעולם - מצווה שכאמור, גדר חובתה בה מצומצם.

הרב קטן: המחברת מדמה את דחיית הניסיון להרות בפעם הראשונה ... לדחיית ברית מילה משעת בוקר ראשונה, לשעה מאוחרת יותר, כאשר לדעתה בשני המקרים מדובר על קיום מצוות עשה, לא מיד ברגע האפשרי אלא מעט מאוחר יותר. אולם, שכחה המחברת, שבהקדמת ברית המילה לראשית הבוקר, קיים רק עניין הזריזות בקיום מצוות, שלכל הדיעות

נדחה מפני נוחות בני המשפחה המורחבת וסיבות אחרות דומות. לעומת זאת, דחיית היריון ראשון היא פגיעה אנושה במטרת הנישואין העיקרית, דחייה שגורמת לדחיית ההיריון הבא והלידה הבאה וכן הלאה ובכך לצמצום הילודה באופן משמעותי ..."

תגובתי : אכן, צודק הרב קטן ! דחיית קיום מצווה בשל נוחות בני המשפחה המורחבת, זו סיבה מספיק כבדת משקל כדי לדחות קיום מצווה, אולם בריאותה הפיזית והנפשית של האישה, מוכנתם האישית של בני הזוג וכד', הן סיבות שוליות ביותר, שבגינן, אין להפעיל שיקול דעת, ולהחליט בנסיבות מסוימות, לדחות את המועד הרצוי ביותר לקיום מצוות פרייה ורבייה, הולדת ילדים ודאגה כוללת לשלומם וטובתם.

בנוסף לכך, אינני מתכוונת להתנצל על כך, שאני הקטנה חולקת על קביעת הרב קטן ביחס למטרתם העיקרית של חיי הנישואין ! לעניות דעתי, הבאת המספר הרב ביותר של ילדים לעולם, איננה ולא יכולה להיות מטרתם של חיי הנישואין. גבר ואישה נישאים על מנת לבנות משפחה, איתנה, יציבה, בה ההורים לוקחים אחריות מלאה על חיי כל אחד ואחד מילדיהם, ושואפים לחנכם, לעבודת ה' וקיום מצוותיו מתוך אמת, כנות ויושרה פנימית. אוי ואבוי לנו אם מספר הילדים הרב ביותר, יהיה המטרה, אליה שואפים בני זוג, ללא בחינתם את יכולתם לגדלם כראוי.

הרב קטן : כמו כל עניין הלכתי שיש בו צדדים רבים וסותרים, לקולא ולחומרא, **כדאי מאוד שבני הזוג לא יסתמכו על תחושותיהם, ועל רגשת לבבם, אלא יתייעצו עם פוסק הלכה שמקובל עליהם ...** ואשרינו שזכינו שהציבור שלנו מלא ברבנים מבינים ורגישים שאינם חורגים ממסגרת ההלכה, **בניגוד לעמדה שמציגה הגב' פיוטרקובסקי**".

תגובתי, בשניים :

א. אכן, משום שזכינו שבדורינו ישנה הכוונה הלכתית לכל זוג וזוג, והשיח הציבורי מתאפיין בנתינת לגיטימציה לבחינת הנתונים האישיים של בני הזוג - מגיעים אליי כל כך הרבה זוגות במשבר (אשר לעיתים קרובות מידי מוביל לפרידתם), כאשר סיבתו המובהקת, לטענתם, היא חוסר כוחות גוף ונפש, לעמוד במשימת לידת ילדים שנה אחר שנה ובתהליך גידולם.

ב. האמנם, הרב קטן, העמדה ההלכתית שמציגה גב' פיוטרקובסקי חורגת ממסגרת ההלכה !?
את זאת ישפוט הקורא לפניו תוצג העמדה ההלכתית שלי, כפי שכתבתי אותה בספר, ולא כפי שהרב קטן בחר להציגה בצורה מסולפת ומגמתית. (מתוך הספר : מהלכת בדרכה, עמ' 353 ואילך) :
"כדי שהחלטותיהם תהיינה על פי ההלכה, בהתחשב בנתונייהם האישיים, יש להקנות לבני הזוג את הידע ועקרי פסיקת ההלכה, בסוגיה הנדונה, במטרה שייקחו אחריות על בחירתם האישית במסגרת ההלכה, בלא שמישהו זולתם, 'ינהל' את חייהם. זו הסיבה לכך שלאורך שנים ארוכות, אני יושבת עם זוגות צעירים טרם חתונתם, לאחר שהם לומדים את קובץ דפי המקורות שהכנתי עבורם, הכוללים את הנושאים ההלכתיים שיש לשקול בתחום תכנון ילודה. אנו מעיינים יחד במקורות, תוך הסבר והבהרה של כל פרט שאיננו מובן, כך שתוענק להם התשתית הנדרשת, לקבלת החלטות על פי עקרונות ההלכה, בתחום תכנון הילודה במשפחתם, באופן מושכל רגיש ומתחשב".

הרב קטן מסיים את 'ביקורתו על הספר' במילים הבאות :

"מדובר בספר דמוי-הלכתי שגישתו חתרנית, שבבסיסו הרצון להתאים את ההלכה לערכים אנושיים ולנורמות חברתיות המקובלות היום, גם אם הדבר חורג וחורק, הכל בכסות כאילו מחויבת להלכה, כאילו אורתודוקסית למישהי. ... היא אכן מהלכת בדרכה, אך היא משרכת דרכיה, לא זו הדרך".

כבוד הרב קטן, שוב, אינני מתכוונת להתנצל על רצוני "להתאים את ההלכה לערכים אנושיים ולנורמות חברתיות המקובלות היום", זוהי בדיוק, אבל בדיוק, חובתו ומשימתו של איש ההלכה בכל דור ודור, ואם לא יעשה כן, הרי שהוא מועל בתפקידו. תורתנו תורת חיים היא, המאפשרת עיצוב חיים בעלי ערך רוחני-הלכתי-מעשי, במציאות המתהווה בכל דור ודור. כך עשו גדולי ההלכה

בכל הדורות וכך ראוי ורצוי מאוד שיעשו תלמידי החכמים בדורינו, שאם לא כן, לא יוכל היהודי המחוייב לערכי התורה, לקיימה כדבעי, במציאות המסויימת בה הוא חי.

קראתי בעיון את ביקורתו המתלהמת של הרב קטן וכפי שהדגמתי, דבריו הבלתי מדוייקים, המסולפים והמגמתיים, נכתבו במטרה לפסול את ההבנה ההלכתית המוצעת בספר, וכן להוציא את דיבתי רעה. אין ולו נושא אחד בספר, שאינו נדון, בהתאם לכללי פסיקת ההלכה המחייבים כל פוסק. אין ולו פרק אחד בספר, שהמסקנות ההלכתיות אליהן אני מגיעה, אינן מבוססות, על דברי גדולי פוסקי ההלכה. אחת הסיבות שבגינן החלטתי לכתוב את ספרי, היא רצוני להציג את הבנתי ההלכתית, תוך הצגת המקורות עליהן אני מתבססת, ציטוטם באופן מלא, הסברם, הבאת מגוון הדיעות ההלכתיות וכד', זאת על מנת שהקורא יוכל להתחקות אחר המהלך ההלכתי אותו אני בונה, ולהעניק לו את החירות להחליט האם להשתכנע ממנו, לבקרו, להשיג עליו וכד'. אינני חוששת מתיאור ה'תמונה' ההלכתית השלימה, על מגוון הדיעות המרכיבות אותה, (בניגוד לדרכו של הרב קטן). הערכתי לקורא הספר, היא שישכיל לבור את דרכו באופן עצמאי, ללא מתווכים שיחליטו עבורו, מהו טיב הספר ומה משמעות הכתוב בו. אולם, נראה שגישה זו לחלוטין לא מקובלת על כבוד הרב קטן. הוא לוקח לעצמו את הזכות, באמצעות כתיבה צינית, מזלזלת ותוך השמצות אישיות, לקבוע מי היא המשרכת דרכיה, בדרך שאיננה הדרך הנכונה, ומי, נוהג כראוי, בדרך התורה הקדושה - הדרך הנכונה, שהיא כמובן אחת ויחידה - דרכו שלו.

הפרק האחרון בספרי, עוסק בדמות הרב, בציפיות של חז"ל ופוסקי ההלכה ממנו ובהנהגות שהוא חייב לסגל לעצמו. במסגרת הפרק צוטטו דברי הגמרא במסכת נדרים (דף פא' ע"א), ביחס לתופעה בעייתית, שכנראה היתה מוכרת :

"ומפני מה אין מצויין תלמידי חכמים לצאת תלמידי חכמים מבניהן ? [הר"ן : שעל הרוב אינם בני תורה].
... רב ששת בריה דרב אידי אומר : כדי שלא יתגדרו [יתגאון] על הצבור. [רש"י : שלא יתגדלו שלא ינהגו שררה, כשיראו שהן ואבותם ובניהם תלמידי חכמים]. [הרא"ש : מתוך שהם ואבותיהם לומדי תורה, ירצו להשתרר על הצבור].
מר זוטרא אומר : מפני שהן מתגברין על הצבור [תלמידי החכמים משתררים על הציבור, והרי זה כעונש, שבניהם אינם ממשיכים את דרכם אחריהם].
רב אשי אומר : משום דקרו לאינשי חמרי [שיטה מקובצת : מפני שהן רגילין לבזות בני אדם, לקרותן חמורים, ועל כן אינם זוכין, שיהיו בניהם תלמידי חכמים].

מסתבר שחכמים לא ראו כל פסול בביקורת עצמית, להיפך ! הם ראו חשיבות רבה בחשיפת הסיבה לתופעה, המוכרת להם עד כאב, של 'בני רבנים' שאינם ממשיכים בדרך חיי אבותיהם - גדולי התורה. רוב ה'דוברים' בסוגיה, מצביעים על התנהגותם השלילית של תלמידי החכמים כלפי זולתם, כגורמים לה : בשל התנשאותם, שררתם, ביזויים בני אדם והתנהגותם הפוגענית כלפי רעיהם, בניהם סוטים מדרכם.

כאמור, מאמרו של הרב קטן נכתב בסגנונו הפוגעני, קודם יום הכיפורים, ופורסם בעיתון 'בשבע' ערב חג הסוכות. בעיצומם של ימי החג, ראוי ורצוי להיזכר בדבריו של בעל ספר : 'סדר היום', על סדר מצות סוכה :
"למחר יום הכיפורים, יעסוק במצות שלפניו ... כדי להשלים נפשותינו עד יום ... הושענא רבה וכו' נגמר הדין וניתן הפסק דין, אם לטוב אם למוטב. **וצריך כל אדם להיותו ירא ויחל בלבו, שמא עדיין לא נגמר דינו ומשפטו תלויה, וישתדל להרבות צדקה ומשפט וגמ"ח עם העניים והאביונים, כדי שיצא משפטו לאור ויחתם לחיים טובים ביום הגמר דין**".

יהי רצון שנזכה לקיום מחלוקת שהיא לשם שמיים ...
מלכה פיוטרקובסקי - מחברת הספר : מהלכת בדרכה.